
Shri Ram Charit Manas

श्री राम चरित मानस

Document Information

Text title : Shri Ram Charit Manas - kishkindhakand

File name : manas4_i.itx

Category : raama, tulasIdAsa, hindi

Location : doc_z_otherlang_hindi

Author : Goswami Tulasidas

Transliterated by : Mr. Balram J. Rathore, Ratlam, M.P., a retired railway driver

Description-comments : Awadhi, Converted from ISCII to ITRANS

Acknowledge-Permission: Dr. Vineet Chaitanya, vc@iiit.net

Latest update : March 12, 2015

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

February 13, 2024

sanskritdocuments.org

శ్రీ రామ చరిత మానస

॥ రామ ॥

శ్రీగణేశాయ నమః

శ్రీజానకీవల్లభో విజయతే

శ్రీరామచరితమానస

చతుర్థ స్తోపాన

(కిష్కిన్ధాకాణ్డ)

శ్లోక

కున్దస్థివరసున్దరావతిబలౌ విజ్ఞానధామావుభౌ

శోభాఢ్యౌ వరధన్వినౌ శ్రుతినుతౌ గోవిప్రవృన్దప్రియా

మాయామానుషరూపిణౌ రఘువరో సద్ధర్మవర్మాం హితౌ

సీతాన్వేషణతత్పరో పథిగతౌ భక్తిప్రదౌ తౌ హి నః ॥ ౧ ॥

బ్రహ్మమౌఘాధిసముద్భవం కలిమలప్రధ్వంసనం చావ్యయం

శ్రీమచ్ఛ్రుమ్ముఖేన్ద్రసున్దరవరే సంశోభితం సర్వదా

సంసారామయభేషజం సుఖకరం శ్రీజానకీజీవనం

ధన్యాస్తే కృతినః పిబన్తి సతతం శ్రీరామనామామృతమ్ ॥ ౨ ॥

సో. ముక్తి జన్మ మహి జాని గ్యాన ఖాని అఘ హాని కర

జహఁ బస సంభు భవాని సో కాసీ నేఞ్చ కస న ॥

జరత సకల సుర బృంద బిషమ గరల జేహిం పాన కియ

తేహి న భజసి మన మంద కో కృపాల సంకర సరిస ॥

ఆగేం చలే బహురి రఘురాయా రిష్యమూక పరవత నిఅరాయా ॥

తహఁ రహ సచివ సహిత సుగ్రీవా ఆవత దేభి అతుల బల సీంవా ॥

అతి సభీత కహ సును హనుమానా పురుష జగల బల రూప నిధానా ॥

ధరి బటు రూప దేఖు తైం జాఈః కహేసు జాని జియఁ సయన బురూఈ ॥

పఠవ బాలి హోహిం మన మైలా భాగౌం తురత తజౌం యహ సైలా ॥

బిప్ర రూప ధరి కపి తహఁ గయఁఈః మాధ నాజ పూఛత అస భయఁఈ ॥

కో తుష్ట స్వామల గౌర సరీరా| ఛత్రీ రూప ఫిరహు బన బీరా ॥
 కఠిన భూమి కోమల పద గామీ| కవన హేతు బిచరహు బన స్వామీ ॥
 మృదుల మనోహర సుందర గాతా| సహత దుసహ బన ఆతప బాతా ॥
 కీ తుష్ట తీని దేవ మహా కోఱి| నర నారాయన కీ తుష్ట దోఱి ॥

దో. జగ కారన తారన భవ భంజన ధరసి భార|

కీ తుష్ట అకిల భువన పతి లీన్వ మనుజ అవతార ॥ ౧ ॥

కోసలేస దసరథ కే జాప | హమ పితు బచన మాని బన ఆప ॥
 నామ రామ లభిమన దఱి భాఱి| సంగ నారి సుకుమారి సుహోఱి ॥
 ఇహో హరి నినిచర బైదేహీ| బిప్ర ఫిరహిం హమ ఖోజత తేహీ ॥
 ఆపన చరిత కహో హమ గాఱి| కహహు బిప్ర నిజ కథా బుర్ఱుఱి ॥
 ప్రభు పహిచాని పరేఱి గహి చరనా| సో సుఖ ఉమా నహిం బరనా ॥
 పులకిత తన ముఖ ఆవ న బచనా| దేఖత రుచిర బేష కై రచనా ॥
 పుని ధీరజ ధరి అస్తుతి కీన్వీ| హరష హృదయఁ నిజ నాథహి చీన్వీ ॥
 మోర న్యాఱి మైం పూఱా సాఱి| తుష్ట పూఱహు కస నర కీ నాఱి ॥
 తవ మాయా బస ఫిరఱి| భులానా| తా తే మైం నహిం ప్రభు పహిచానా ॥

దో. ఏకు మైం మంద మోహబస కుటిల హృదయ అగ్యాన|

పుని ప్రభు మోహి బిసారేఱి దీనబంధు భగవాన ॥ ౨ ॥

జదపి నాథ బహు అవగున మోరేం| సేవక ప్రభుహి పరై జని భోరేం ॥
 నాథ జీవ తవ మాయా మోహో| సో నిస్తరజ తుష్టారేహిం ఛోహో ॥
 తా పర మైం రఘుబీర దోహోఱి| జానఱి నహిం కఱు భజన ఉపాఱి ॥
 సేవక సుత పతి మాతు భరోసేం| రహజ అసోచ బనజ ప్రభు పోసేం ॥
 అస కహి పరేఱి చరన అకులాఱి| నిజ తను ప్రగటి ప్రీతి ఉర ఛాఱి ॥
 తబ రఘుపతి ఉరాజ ఉర లావా| నిజ లోచన జల సీంచి జడోవా ॥
 సును కపి జియఁ మానసి జని ఱిఱా| తైం మమ ప్రియ లభిమన తే దూనా ॥
 సమదరసి మోహి కహ సబ కోఱి| సేవక ప్రియ అనన్యగతి సోఱి ॥

దో. సో అనన్య జాకేం అసి మతి న టరజ హనుమంత|

మైం సేవక సచరాచర రూప స్వామి భగవంత ॥ ౩ ॥

దేఖి పవన సుత పతి అనుకూలా| హృదయఁ హరష బీతీ సబ సూలా ॥
 నాథ సైల పర కపిపతి రహాఱి| సో సుగ్రీవ దాస తవ అహాఱి ॥
 తేహి సన నాథ మయత్రీ కీజే| దీన జాని తేహి అభయ కరీజే ॥

సో సీతా కర ఖోజ కరాజహి జహఁ తహఁ మరకట కోటి పరాజహి ॥
 ఏహి బిధి సకల కథా సముర్భూతః లిప దుఙ్ఘో జన పీఠ చఢ్ఘోః ॥
 జబ సుగ్రీవఁ రామ కహుఁ దేఖా అతిసయ జన్మ ధన్య కరి లేఖా ॥
 సాదర మిలేక నాజ పద మాథా బైంటేక అనుజ సహిత రఘునాథా ॥
 కపి కర మన బిచార ఏహి రీతీ కరిహహిం బిధి మో సన ఏ ప్రీతీ ॥

దో. తబ హనుమంత ఉభయ దిసి కీ సబ కథా సునాజ ॥

పావక సాఖీ దేజ కరి జోరీ ప్రీతీ దృఢ్ఘోజ ॥ ౪ ॥

కీస్త్వి ప్రీతి కఘ బీచ న రాఖా లభమిన రామ చరిత సబ భాషా ॥
 కహ సుగ్రీవ నయన భరి బారీ మిలిహి నాథ మిథిలేసకుమారీ ॥
 మంత్రిన్వ సహిత ఇహో ఏక బారా బైత రహేఠ మైం కరత బిచారా ॥
 గగన పంథ దేఖీ మైం జాతా పరబస పరీ బహుత బిలపాతా ॥
 రామ రామ హో రామ పుకారీ హమహి దేఖి దీన్వేక పట డారీ ॥
 మాగా రామ తురత తేహిం దీన్వా పట ఉర లాజ సోచ అతి కీన్వా ॥
 కహ సుగ్రీవ సునహు రఘుబీరా తజహు సోచ మన ఆనహు ధీరా ॥
 సబ ప్రకార కరిహఠఁ సేవకాఠః జేహి బిధి మిలిహి జానకీ ఆఠః ॥

దో. సఖా బచన సుని హరషే కృపాసిధు బలసీంవః

కారన కవన బసహు బన మోహి కహహు సుగ్రీవ ॥ ౫ ॥

నాత బాలి అరు మైం ద్వో భాఠః ప్రీతి రహీ కఘ బరని న జాఠః ॥
 మయ సుత మాయావీ తేహి నాఠః ఆవా సో ప్రభు హమరేం గాఠః ॥
 అర్ధ రాతి పుర ద్వార పుకారా బాలీ రిపు బల సహై న పారా ॥
 ధావా బాలి దేఖి సో భాగా మైం పుని గయఠఁ బంధు సంగ లాగా ॥
 గిరిబర గుహో పైత సో జాఠః తబ బాలీం మోహి కహో బుర్భూఠః ॥
 పరిఖేసు మోహి ఏక పఖవారా నహిం ఆవౌం తబ జానేసు మారా ॥
 మాస దివస తహఁ రహేఠఁ ఖరారీ నిసరీ రుధిర ధార తహఁ భారీ ॥
 బాలి హతేసి మోహి మారిహి ఆఠః సిలా దేజ తహఁ చలేఠఁ పరాఠః ॥
 మంత్రిన్వ పుర దేఖా బిను సాఠః దీన్వేక మోహి రాజ బరిఆఠః ॥
 బాలి తాహి మారి గృహ ఆవా దేఖి మోహి జియఁ భేద బఢ్ఘోవా ॥
 రిపు సమ మోహి మారేసి అతి భారీ హరి లీన్వేసి సర్పసు అరు నారీ ॥
 తాకేం భయ రఘుబీర కృపాలా సకల భువన మైం ఫిరేఠఁ బిహోలా ॥
 ఇహో సాప బస ఆవత నాహిం తదపి సభీత రహఠఁ మన మాహీఠ ॥

సుని నేవక దుఖ దీనదయాలా| ఫరకి ఉరీం ద్వై భుజా బిసాలా ||

దో. సును సుగ్రీవ మారిహాఁ బాలిహి ఏకహిం బాన|

బ్రహ్మ రుద్ర సరనాగత గఁ ఏ న ఉబరిహిం ప్రాన || ౬ ||

జే న మిత్ర దుఖ హోహిం దుఖారీ| తిన్వహి బిలోకత పాతక భారీ ||

నిజ దుఖ గిరి సమ రజ కరి జానా| మిత్రక దుఖ రజ మేరు సమానా ||

జిన్వకేం అసి మతి సహజ న ఆఈ| తే సత కత హతి కరత మితాఈ ||

కుపథ నివారి సుపంథ చలావా| గున ప్రగటే అవగున్వ దురావా ||

దేత లేత మన సంక న ధరఈ| బల అనుమాన సదా హిత కరఈ ||

బిపతి కాల కర సతగున నేహా| శ్రుతి కహ సంత మిత్ర గున ఏహా ||

ఆగేం కహ మృదు బచన బనాఈ| పాఢేం అనహిత మన కుటిలాఈ ||

జా కర చిత అహి గతి సమ భాఈ| అస కుమిత్ర పరిహరేహి భలాఈ ||

నేవక సత నృప కృపన కునారీ| కపటి మిత్ర సూల సమ చారీ ||

సఖా సోచ త్యాగహు బల మోరేం| సబ బిధి ఘటబ కాజ మైం తోరేం ||

కహ సుగ్రీవ సునహు రఘుబీరా| బాలి మహాబల అతి రనధీరా ||

దుందుభీ అస్థి తాల దేఖరాపి| బిను ప్రయాస రఘునాథ ధహాపి ||

దేఖి అమిత బల బాధః ప్రితీ| బాలి బధబ ఇన్వ భజ పరతీతీ ||

బార బార నావజ పద సీసా| ప్రభుహి జాని మన హరష కపీసా ||

ఉపజా గ్యాన బచన తబ బోలా| నాథ కృపా మన భయఉ అలోలా ||

సుఖ సంపతి పరివార బడః ఈ| సబ పరిహారి కరిహాఁ నేవకాఈ ||

ఏ సబ రామభగతి కే బాధక| కహహిం సంత తబ పద అవరాధక ||

సత్తు మిత్ర సుఖ దుఖ జగ మాహీం| మాయా కృత పరమారథ నాహీం ||

బాలి పరమ హిత జాసు ప్రసాదా| మిలేహు రామ తుష్ట సమన బిషాదా ||

సపనేం జేహి సన హోజ లరాఈ| జాగేం సముర్ఘత మన సకుచాఈ ||

అబ ప్రభు కృపా కరహు ఏహి భాతీ| సబ తజి భజను కరౌం దిన రాతీ ||

సుని బిరాగ సంజత కపి బాసీ| బోలే బిహాసి రాము ధనుపాసీ ||

జో కఘ కహాహు సత్య సబ సోఈ| సఖా బచన మమ మృషా న హోఈ ||

నట మరకట ఇవ సబహి నచావత| రాము ఖగేస బేద అస గావత ||

తై సుగ్రీవ సంగ రఘునాథా| చలే చాప సాయక గహి హాథా ||

తబ రఘుపతి సుగ్రీవ పరావా| గర్జేసి జాజి నికట బల పావా ||

సునత బాలి క్రోధాతుర ధావా| గహి కర చరన నారి సముర్ఘావా ||

సును పతి జిన్వహి మిలేఉ సుగ్రీవా| తే ద్వౌ బంధు తేజ బల సీంవా ||

కోసలేస సుత లభిమన రామా కాలహు జీతి సకహిం సంగ్రామా ॥

దో. కహ బాలి సును భీరు ప్రియ సమదరసీ రఘునాథ |

జౌం కదాచి మోహి మారహిం తౌ పుని హోఉఁ సనాథ ॥ ౭ ॥

అస కహి చలా మహా అభిమానీ త్మన సమాన సుగ్రీవహి జానీ ॥

భిరే ఉభౌ బాలీ అతి తర్జా | మురికా మారి మహాధుని గర్జా ॥

తబ సుగ్రీవ బికల హోఇ భాగా ముష్టి ప్రహార బజ్ర సమ లాగా ॥

మైం జో కహా రఘుబీర కృపాలా బంధు న హోఇ మోర యహా కాలా ॥

ఏకరూప తుష్టు భ్రాతా దోఉః తేహి భ్రమ తేం నహిం మారేఉఁ సోఉః ॥

కర పరసా సుగ్రీవ సరీరా తను భా కులిస గఈ సబ పీరా ॥

మేలీ కంఠ సుమన కై మాలా పఠవా పుని బల దేఇ బిసాలా ॥

పుని నానా బిధి భఈ లరాఈ బిటప ఓట దేఖహిం రఘురాఈ ॥

దో. బహు ఛల బల సుగ్రీవ కర హియఁ హారా భయ మాని |

మారా బాలి రామ తబ హృదయ మార్పు సర తాని ॥ ౮ ॥

పరా బికల మహి సర కే లాగేం | పుని ఉతి బైఠ దేఖి ప్రభు ఆగేం ॥

స్వామ గాత సిర జుటా బనాఏఁ | అరున నయన సర చాప చఢ్ఱోఏఁ ॥

పుని పుని చితఇ చరన చిత దీన్ఱా సుఫల జన్మ మానా ప్రభు చీన్ఱా ॥

హృదయఁ ప్రీతి ముఖ బచన కఠోరా | బోలా చితఇ రామ కీ ఓరా ॥

ధర్మ హేతు అవతరేహు గోసాఈ | మారేహు మోహి బ్యాధ కీ నాఈ ॥

మైం బైరీ సుగ్రీవ పిఆరా | అవగున కబన నాథ మోహి మారా ॥

అనుజ బధూ భగినీ సుత నారీ | సును సఠ కన్యా సమ ఏ చారీ ॥

ఇన్ఱహి కుద్దస్టి బిలోకఇ జోఈ | తాహి బధేం కఘ పాప న హోఈ ॥

ముఢ్ఱో తోహి అతిసయ అభిమానా | నారి సిఖావన కరసి న కానా ॥

మమ భుజ బల ఆశ్రిత తేహి జానీ | మారా చహసి అధమ అభిమానీ ॥

దో. సునహు రామ స్వామీ సన చల న చాతురీ మోరి |

ప్రభు అజహూఁ మైం పాపీ అంతకాల గతి తోరి ॥ ౯ ॥

సునత రామ అతి కోమల బానీ | బాలి సీస పరసేఉ నిజ పానీ ॥

అచల కఠౌం తను రాఖహు ప్రానా | బాలి కహా సును కృపానిధానా ॥

జన్మ జన్మ ముని జతను కరాహిం | అంత రామ కహి ఆవత నాహిం ॥

జాసు నామ బల సంకర కానీ | దేత సబహి సమ గతి అవినాసీ ॥

మమ లోచన గోచర సోఇ ఆవా | బహురి కి ప్రభు అస బనిహి బనావా ॥

ఛం. సో నయన గోచర జాసు గున నిత నేతి కహి శ్రుతి గావహీం |
జతి పవన మన గో నిరస కరి ముని ధ్యాన కబహుఁక పావహీం ||
మోహి జాని అతి అభిమాన బస ప్రభు కహేఁక రాఘు సరీరహీ |
అస కవన సత హతి కాటి సురతరు బారి కరిహి బబూరహీ || ౧ ||

అబ నాథ కరి కరునా బిలోకహు దేహు జో బర మాగఁఁ |
జేహిం జోని జన్మం కర్మ బస తహఁ రామ పద అనురాగఁఁ ||
యహ తనయ మమ సమ బినయ బల కల్యానప్రద ప్రభు లీజిబ |
గహి బాహఁ సుర నర నాహ ఆపన దాస అంగద కీజిబ || ౨ ||

దో. రామ చరన దృఢః ప్రీతి కరి బాలి కీన్త్వ తను త్యాగ |
సుమన మాల జిమి కంఠ తే గిరత న జానజ నాగ || ౧౦ ||

రామ బాలి నిజ ధామ పఠావా | నగర లోగ సబ బ్యాకుల ధావా ||
నానా బిధి బిలాప కర తారా | ఛూఠే కేస న దేహ సఁభారా ||
తారా బికల దేఖి రఘురాయా | దీన్త్వ గ్యాన హరి లీన్త్వి మాయా ||
ఛితి జల పావక గగన సమీరా | పంచ రచిత అతి అధమ సరీరా ||
ప్రగట సో తను తవ ఆగేం సోవా | జీవ నిత్య కేహి లగి తుమ్మ రోవా ||
ఉపజా గ్యాన చరన తబ లాగీ | లీన్త్వేసి పరమ భగతి బర మాగీ ||
ఉమా దారు జోషిత కీ నాఁకః | సబహి నచావత రాము గోసాఁకః ||
తబ సుగ్రీవహి ఆయసు దీన్త్వా | మృతక కర్మ బిధిబత సబ కీన్త్వా ||
రామ కహా అనుజహి సముర్ఘాఁకః | రాజ దేహు సుగ్రీవహి జాఁకః ||
రఘుపతి చరన నాజ కరి మాథా | చలే సకల ప్రేరిత రఘునాథా ||

దో. లభిమన తురత బోలాప పురజన బిప్ర సమాజ |
రాజ దీన్త్వ సుగ్రీవ కహఁ అంగద కహఁ జబరాజ || ౧౧ ||

ఉమా రామ సమ హిత జగ మాహీం | గురు పితు మాతు బంధు ప్రభు నాహీం ||
సుర నర ముని సబ కై యహ రీతి | స్వారథ లాగి కరహిం సబ ప్రీతి ||
బాలి త్రాస బ్యాకుల దిన రాతీ | తన బహు బ్రన చింతాఁ జర ఛాతి ||
సోజ సుగ్రీవ కీన్త్వ కపిరాఁఁకః | అతి కృపాల రఘుబీర సుభాఁఁకః ||
జానతహుఁ అస ప్రభు పరిహారహీం | కాహే న బిపతి జాల నర పరహీం ||
పుని సుగ్రీవహి లీన్త్వ బోలాఁకః | బహు ప్రకార నృపనీతి సిఖాఁకః ||
కహా ప్రభు సును సుగ్రీవ హరీసా | పుర న జాఁకఁ దస చారి బరీసా ||
గత గ్రీషమ బరషా రితు ఆఁకః | రహిహాఁకఁ నికట సైల పర ఛాఁకః ||

అంగద సహిత కరహు తుమ్మ రాజుఁ సంతత హృదయ ధరేహు మమ కాజు ॥
జబ సుగ్రీవ భవన ఫిరి ఆపి రాము ప్రబరషన గిరి పర ఛాపి ॥

దో. ప్రథమహిం దేవన్త గిరి గుహా రాఖేఉ రుచిర బనాజి |
రామ కృపానిధి కఛు దిన బాస కరహింగే ఆజి ॥ ౧౨ ॥

సుందర బన కుసుమిత అతి సోభా | గుంజత మధుప నికర మధు లోభా ॥
కంద మూల ఫల పత్ర సుహాపి భవి బహుత జబ తే ప్రభు ఆపి ॥
దేఖి మనోహర సైల అనూపా | రహే తహఁ అనుజ సహిత సురభూపా ॥
మధుకర ఖగ మృగ తను ధరి దేవా | కరహిం సిద్ధ ముని ప్రభు కై సేవా ॥
మంగలరుప భయఉ బన తబ తే | కీన్త నివాస రమాపతి జబ తే ॥
ఫటిక సిలా అతి సుభ్ర సుహాఈ | సుఖ ఆసీన తహఁ ద్వా భాఈ ॥
కహత అనుజ సన కథా అనేకా | భగతి బిరతి నృపనీతి బిబేకా ॥
బరషా కాల మేఘ నభ ఛాపి | గరజత లాగత పరమ సుహాపి ॥

దో. లభిమన దేఖు మోర గన నాచత బారిద పైఖి |
గృహీ బిరతి రత హరష జస బిష్ను భగత కహుఁ దేఖి ॥ ౧౩ ॥

ఘన ఘమండ నభ గరజత ఘోరా | ప్రియా హీన డరపత మన మోరా ॥
దామిని దమక రహా న ఘన మాహిం | ఖల కై ప్రీతి జథా ధీర నాహిం ॥
బరషహిం జలద భూమి నిఅరాపి | జథా నవహిం బుధ బిద్వా పాపి | ॥
బూఁద అఘాత సహహిం గిరి కైంసేం | ఖల కే బచన సంత సహ జైసేం ॥
ఛుద్ర నదీం భరి చలీం తోరాఈ | జస ధోరేహుఁ ధన ఖల ఇతరాఈ ॥
భూమి పరత భా ధాబర పానీ | జను జీవహి మాయా లపటానీ ॥
సమిటి సమిటి జల భరహిం తలావా | జిమి సదగున సజ్జన పహిం ఆవా ॥
సరితా జల జలనిధి మహుఁ జాఈ | హోఈ అచల జిమి జివ హరి పాఈ ॥

దో. హరిత భూమి తృన సంకుల సముర్ని పరహిం నహిం పంథ |
జిమి పాఖండ బాద తేం గుప్త హోహిం సదగ్రంథ ॥ ౧౪ ॥

దాదుర ధుని చహు దిసా సుహాఈ | బేద పఠ్హిం జను బటు సముదాఈ ॥
నవ పల్లవ భవి బిటప అనేకా | సాధక మన జస మిలేం బిబేకా ॥
అర్క జబాస పాత బిను భయఉఁ | జస సురాజ ఖల ఉద్యమ గయఉఁ ॥
ఖోజత కతహుఁ మిలజ నహిం ధూరీ | కరజి క్రోధ జిమి ధరమహి దూరీ ॥
ససి సంపన్న సోహా మహి కైసీ | ఉపకారీ కై సంపతి జైసీ ॥
నిసి తమ ఘన ఖద్వోత బిరాజా | జను దంభిన్త కర మిలా సమాజా ॥

మహాబృష్టి చలి పూటి కిఆరీం । జిమి సుతంత్ర భవఁ బిగరహిం నారీం ॥
 కృషీ నిరావహిం చతుర కిసానా । జిమి బుధ తజహిం మోహ మద మానా ॥
 దేఖిత చక్రబాక ఖగ నాహిం । కలిహి పాష జిమి ధర్మ పరాహిం ॥
 ఊషర బరషణ తృన నహిం జామా । జిమి హరిజన హియఁ ఉపజ న కామా ॥
 బిబిధ జంతు సంకుల మహి భ్రాజా । ప్రజా బాఢః జిమి పాష సురాజా ॥
 జహఁ తహఁ రహి పథిక థకి నానా । జిమి ఇంద్రియ గన ఉపజేం గ్యానా ॥

దో. కబహుఁ ప్రబల బహ మారుత జహఁ తహఁ మేఘ బిలాహిం ।
 జిమి కపూత కే ఉపజేం కుల సద్ధర్మ నసాహిం ॥ ౧౫(క) ॥
 కబహుఁ దివస మహఁ నిబిడః తమ కబహుఁక ప్రగట పతంగ ।
 బినసజ ఉపజజ గ్యాన జిమి పాష కుసంగ సుసంగ ॥ ౧౫(ఖ) ॥

బరషా బిగత సరద రితు ఆకః । లభిమన దేఖహు పరమ సుహాకః ॥
 పూలేం కాస సకల మహి ఛాకః । జను బరషాఁ కృత ప్రగట బుఢః ాకః ॥
 ఉదిత అగస్తి పంథ జల సోషా । జిమి లోభహి సోషణ సంతోషా ॥
 సరితా సర నిర్మల జల సోహా । సంత హృదయ జన గత మద మోహా ॥
 రస రస సూఖ సరిత సర పానీ । మమతా త్యాగ కరహిం జిమి గ్యానీ ॥
 జాని సరద రితు ఖంజన ఆప । పాష సమయ జిమి సుకృత సుహాపి ॥
 పంక న రేమ సోహ ఆసి ధరనీ । నీతి నిపున నృపకై జసి కరనీ ॥
 జల సంకోచ బికల భణఁ మీనా । అబుధ కుటుంబీ జిమి ధనహీనా ॥
 బిను ధన నిర్మల సోహ అకాసా । హరిజన ఇవ పరిహారి సబ ఆసా ॥
 కహుఁ కహుఁ బృష్టి సారదీ థోరీ । కోఉ ఏక పావ భగతి జిమి మోరీ ॥

దో. వలే హరషి తజి నగర నృప తాపస బనిక భిఖారి ।
 జిమి హరిభగత పాష శ్రమ తజహి ఆశ్రమీ చారి ॥ ౧౬ ॥

సుఖీ మీన జే నీర అగాధా । జిమి హరి సరన న ఏకఉ బాధా ॥
 పూలేం కమల సోహ సర కైసా । నిర్గున బ్రహ్మ సగున భవఁ జైసా ॥
 గుంజత మధుకర ముఖర అనూపా । సుందర ఖగ రవ నానా రూపా ॥
 చక్రబాక మన దుఖ నిసి పైఖీ । జిమి దుర్జన పర సంపతి దేఖీ ॥
 చాతక రటత తృషా అతి ఓహీ । జిమి సుఖ లహణ న సంకరద్రోహీ ॥
 సరదాతప నిసి ససి అపహరకః । సంత దరస జిమి పాతక టరకః ॥
 దేఖి ఇందు చకోర సముదాకః । చితవతహిం జిమి హరిజన హరి పాకః ॥
 మసక దంస బీతే హిమ త్రాసా । జిమి ద్విజ ద్రోహ కిపఁ కుల నాసా ॥

దో. భూమి జీవ సంకుల రహే గప సరద రితు పాఇ

సదగుర మిలే జాహిం జిమి సంసయ భ్రమ సముదాఇ ॥ ౧౭ ॥

బరషా గత నిర్మల రితు ఆఈఁ సుధి న తాత సీతా కై పాఈ ॥

ఏక బార కైసేహుఁ సుధి జానౌం కాలహు జీత నిమిష మహుఁ ఆనౌం ॥

కతహుఁ రహాఁ జౌం జీవతి హోఈఁ తాత జతన కరి ఆనేఁడ సోఈ ॥

సుగ్రీవహుఁ సుధి మోరి బిసారీ పావా రాజ కోస పుర నారీ ॥

జేహిం సాయక మారా మైం బాలీ తేహిం సర హతౌం మూఢః కహాఁ కాళీ ॥

జాసు కృపాఁ ఘాటహిం మద మోహా తా కహుఁ ఉమా కి సపనేహుఁ కోహా ॥

జానహిం యహ చరిత్ర ముని గ్యానీ జిన్త రఘుబీర చరన రతి మాసీ ॥

లభిమన క్రోధమంత ప్రభు జానా ధనుష చఢఃౌఇ గహా కర బానా ॥

దో. తబ అనుజిహి సముర్భూవా రఘుపతి కరునా సీంవ ॥

భయ దేఖాఇ లై ఆవహు తాత సఖా సుగ్రీవ ॥ ౧౮ ॥

ఇహాఁ పవనసుత హృదయఁ బిచారా రామ కాజ సుగ్రీవఁ బిసారా ॥

నికట జాఇ చరనస్త్వి సిరు నావా చారిహు బిధి తేహి కహి సముర్భూవా ॥

సుని సుగ్రీవఁ పరమ భయ మానా బిషయఁ మోర హరి లీన్వేఁడి గ్యానా ॥

అబ మారుతసుత దూత సమూహా పరవహు జహా తహా బానర జూహా ॥

కహాహు పాఖ మహుఁ ఆవ న జోఈఁ మోరేం కర తా కర బధ హోఈ ॥

తబ హనుమంత బోలాఏ దూతా సబ కర కరి సనమాన బహూతా ॥

భయ అరు ప్రీతి సీతి దేఖాఈఁ చలే సకల చరనస్త్వి సిర నాఈ ॥

ఏహి అవసర లభిమన పుర ఆపి క్రోధ దేఖి జహా తహా కపి ధాఏ ॥

దో. ధనుష చఢఃౌఇ కహా తబ జారి కరఁడఁ పుర ఛార

బ్యాకుల నగర దేఖి తబ ఆయఁడ బాలికుమార ॥ ౧౯ ॥

చరన నాఇ సిరు బినతీ కీన్వీ లభిమన అభయ బాహా తేహి దీన్వీ ॥

క్రోధమంత లభిమన సుని కానా కహా కపీస అతి భయఁ ఆకులానా ॥

సును హనుమంత సంగ లై తారా కరి బినతీ సముర్భూఁడ కుమారా ॥

తారా సహిత జాఇ హనుమానా చరన బంది ప్రభు సుజన బఖానా ॥

కరి బినతీ మందిర లై ఆపి చరన పఖారి పలఁగ బైలాఏ ॥

తబ కపీస చరనస్త్వి సిరు నావా గహి భుజ లభిమన కంత లగావా ॥

నాథ బిషయ సమ మద కఘ నాహిం ముని మన మోహా కరఇ ఛన మాహిం ॥

సునత బినీత బచన సుఖ పావా లభిమన తేహి బహు బిధి సముర్భూవా ॥

పవన తనయ సబ కథా సునాకః| జేహి బిధి గప దూత సముదాకః ॥

దో. హరషి చలే సుగ్రీవ తబ అంగదాది కపి సాధ|

రామానుజ ఆగేం కరి ఆప జహఁ రఘునాథ ॥ ౨౦ ॥

నాజి చరన సిరు కహ కర జోరీ| నాథ మోహి కఘ నాహిన ఖోరీ ॥
అతిసయ ప్రబల దేవ తబ మాయా| ఛూటజి రామ కరహు జౌం దాయా ॥
బిషయ బస్య సుర నర ముని స్వామీ| మైం పావఁర పసు కపి అతి కామీ ॥
నారి నయన సర జాహి న లాగా| ఘోర క్రోధ తమ నిసి జో జాగా ॥
లోభ పాఁస జేహిం గర న బఁధాయా| సో నర తుష్ట సమాన రఘురాయా ॥
యహ గున సాధన తేం నహిం హోకః| తుష్టరీ కృపాఁ పాప కోజి కోకః ॥
తబ రఘుపతి బోలే ముసకాకః| తుష్ట ప్రియ మోహి భరత జిమి భాకః ॥
అబ సోజి జతను కరహు మన లాకః| జేహి బిధి సీతా కై సుధి పాకః ॥

దో. ఏహి బిధి హోత బతకహి ఆపి బానర జూథ|

నానా బరన సకల దిసి దేఖిత కీస బరుథ ॥ ౨౧ ॥

బానర కటక ఉమా మేం దేఖా| సో మూరుఖ జో కరన చహ లేఖా ॥
ఆజి రామ పద నావహిం మాథా| నిరఖి బదను సబ హోహిం సనాథా ॥
అస కపి ఏక న సేనా మాహిం| రామ కుసల జేహి పూఢి నాహిం ॥
యహ కఘ నహిం ప్రభు కజి అధికాకః| బిస్వరూప బ్యాపక రఘురాకః ॥
తాఢ్లే జహఁ తహఁ ఆయసు పాకః| కహ సుగ్రీవ సబహి సముర్ఘాకః ॥
రామ కాజి అరు మోర నిహోరా| బానర జూథ జాహు చహుఁ ఓరా ॥
జనకసుతా కహుఁ ఖోజహు జాకః| మాస దివస మహఁ ఆపహు భాకః ॥
అవధి మేటి జో బిను సుధి పాపఁ| ఆవజి బనిహి సో మోహి మరాపఁ ॥

దో. బచన సునత సబ బానర జహఁ తహఁ చలే తురంత |

తబ సుగ్రీవఁ బోలాపి అంగద నల హనుమంత ॥ ౨౨ ॥

సునహు సీల అంగద హనుమానా| జామవంత మతిధీర సుజానా ॥
సకల సుభట మిలి దచ్చిన జాహు| సీతా సుధి పూఢేఊ సబ కాహూ ॥
మన క్రమ బచన సో జతన బిచారేహు| రామచంద్ర కర కాజి సఁవారేహు ॥
భాను పీఠి సేజిఅ ఉర ఆగీ| స్వామిహి సర్ప భావ ఫల త్యాగీ ॥
తజి మాయా సేజిఅ పరలోకా| మిటహిం సకల భవ సంభవ సోకా ॥
దేహ ధరో కర యహ ఫలు భాకః| భజిఅ రామ సబ కామ బిహోకః ॥
సోజి గునగ్య సోకః బడఁభాగీ | జో రఘుబీర చరన అనురాగీ ॥

ఆయసు మాగి చరన సిరు నాకాః చలే హరషి సుమిరత రఘురాకాః ॥
 పాఢేం పవన తనయ సిరు నావాః జాని కాజ ప్రభు నికట బోలావా ॥
 పరసా సీస సరోరుహ పానీః కరముద్రికా దీన్హి జన జానీ ॥
 బహు ప్రకార సీతహి సముర్ఘావహుః కహి బల బిరహా బేగి తుష్ట ఆపహు ॥
 హనుమత జన్మ సుఫల కరి మానాః చలేఠ హృదయః ధరి కృపానిధానా ॥
 జద్యపి ప్రభు జానత సబ బాతాః రాజనీతి రాఖత సురత్రాతా ॥

దో. చలే సకల బన ఖోజత సరితా సర గిరి ఖోహాః

రామ కాజ లయలీన మన బినరా తన కర ఛోహా ॥ ౨౩ ॥

కతహుః హోఞ్ నిసిచర సైం భేటాః ప్రాన లేహిం ఏక ఏక చపేటా ॥
 బహు ప్రకార గిరి కానన హేరహింః కోఠ ముని మిలత తాహి సబ ఘేరహిం ॥
 లాగి తృషా అతినయ అకులానేః మిలజ్జ న జల ఘన గహన భులానే ॥
 మన హనుమాన కీన్హ అనుమానాః మరన చహత సబ బిను జల పానా ॥
 చఢ్ఱీ గిరి సిఖర చహుఃః దిసి దేఖాః భూమి బిబిర ఏక కౌతుక పేఖా ॥
 చక్రబాక బక హంస ఉఢ్ఱోహింః బహుతక ఖగ ప్రబిసహిం తేహి మాహిం ॥
 గిరి తే ఉతరి పవనసుత ఆవాః సబ కహుఃః లై సోఞ్ బిబర దేఖావా ॥
 ఆగేం కై హనుమంతహి లీన్హాః పైలే బిబర బిలంబు న కీన్హా ॥

దో. దీఖ జాజ ఉపవన బర సర బిగసిత బహు కంజాః

మందిర ఏక రుచిర తహఃః బైఠి నారి తప పుంజ ॥ ౨౪ ॥

దూరి తే తాహి సబన్హి సిర నావాః పూఢేం నిజ బృత్రాంత సునావా ॥
 తేహిం తబ కహో కరహు జల పానాః ఖాహు సురస సుందర ఫల నానా ॥
 మజ్జను కీన్హ మధుర ఫల ఖావః తాసు నికట పుని సబ చలి ఆప ॥
 తేహిం సబ ఆపని కథా సునాకాఃః మైం అబ జాబ జహోఃః రఘురాకాః ॥
 మూదహు నయన బిబర తజి జాహుఃః పైహాహు సీతహి జని పఢితాహూ ॥
 నయన మూది పుని దేఖహిం బీరాః రాఢ్ఱీ సకల సింధు కేం తీరా ॥
 సో పుని గకాః జహోఃః రఘునాథాః జాజ కమల పద నాపసి మాథా ॥
 నానా భాఃఠి బినయ తేహిం కీన్హిః అనపాయనీ భగతి ప్రభు దీన్హి ॥

దో. బదరీబన కహుఃః సో గకాః ప్రభు అగ్యా ధరి సీస ॥

ఉర ధరి రామ చరన జగ జే బందత అజ ఈస ॥ ౨౫ ॥

ఇహోఃః బివారహిం కపి మన మాహింఃః బీతీ అవధి కాజ కఘ నాహిం ॥
 సబ మిలి కహహిం పరస్పర బాతాః బిను సుధి లవః కరబ కా బ్రాతా ॥

కహా అంగద లోచన భరి బారి | దుహుఁ ప్రకార భజ మృత్యు హమారీ ||
 ఇహోఁ న సుధి సీతా కై పాకః | ఉహోఁ గపఁ మారిహి కపిరాకః ||
 పితా బధే పర మారత మోహి | రాఖా రామ నిహోఁ ర న ఓహి ||
 పుని పుని అంగద కహా సబ పాహిం | మరన భయఉ కఘ సంసయ నాహిం ||
 అంగద బచన సునత కపి బీరా | బోలి న సకహిం నయన బహ నీరా ||
 ఛన ఏక సోచ మగన హోఞ రహా | పుని అస వచన కహాత సబ భవ ||
 హమ సీతా కై సుధి లిన్హేం బినా | నహిం జైంహైం జబరాజ ప్రబీనా ||
 అస కహి లవన సింధు తట జాకః | బైలే కపి సబ దర్భ డసాకః ||
 జామవంత అంగద దుఖ దేఖీ | కహిం కథా ఉపదేస బినేషి ||
 తాత రామ కహుఁ నర జని మానహు | నిర్గున బ్రహ్మ అజిత అజ జానహు ||

దో. నిజ ఇచ్చా ప్రభు అవతరజ సుర మహి గో ద్విజ లాగి |
 సగున ఉపాసక సంగ తహఁ రహాహిం మోచ్చ సబ త్యాగి || ౨౬ ||

ఏహి బిధి కథా కహాహి బహు భాఁతీ గిరి కందరాఁ సుని సంపాతీ ||
 బాహేర హోఞ దేఖి బహు కీసా | మోహి అహోర దీన్హ జగదీసా ||
 ఆజ సబహి కహఁ భచ్చన కరఁకః | దిన బహు చలే అహోర బిను మరఁకః ||
 కబహుఁ న మిల భరి ఉదర అహారా | ఆజ దీన్హ బిధి ఏకహిం బారా ||
 డరపే గీధ బచన సుని కానా | అబ భా మరన సత్య హమ జానా ||
 కపి సబ ఉలే గీధ కహఁ దేఖీ | జామవంత మన సోచ బినేషి ||
 కహా అంగద బిచారి మన మాహిం | ధన్య జటాయూ సమ కోఁక నాహిం ||
 రామ కాజ కారన తను త్యాగీ | హరి పుర గయఉ పరమ బడఁ భాగీ ||
 సుని ఖగ హరష సోక జత బానీ | ఆవా నికట కపిన్హ భయ మానీ ||
 తిన్హాహి అభయ కరి పూఛేసి జాకః | కథా సకల తిన్హ తాహి సునాకః ||
 సుని సంపాతి బంధు కై కరనీ | రఘుపతి మహిమా బధుబిధి బరనీ ||

దో. మోహి లై జాహు సింధుతట దేఉఁ తిలాంజలి తాహి |
 బచన సహోఞ కరవి మైం పైహాహు ఖోజహు జాహి || ౨౭ ||

అనుజ క్రియా కరి సాగర తీరా | కహి నిజ కథా సునహు కపి బీరా ||
 హమ ద్వా బంధు ప్రథమ తరునాకః | గగన గప రబి నికట ఉడాకః ||
 తేజ న సహి సక సో ఫిరి ఆవా | మై అభిమానీ రబి నిఆరావా ||
 జరే పంఖ అతి తేజ అపారా | పరేఉఁ భూమి కరి ఘోర చికారా ||
 ముని ఏక నామ చంద్రమా ఓహి | లాగీ దయా దేఖీ కరి మోహి ||
 బహు ప్రకార తేంహి గ్యాన సునావా | దేహి జనిత అభిమానీ ఛడఁావా ||

త్రేతాఁ బ్రహ్మ మనుజ తను ధరిహీఁ తాను నారి నిసివర పతి హరిహీ ॥
 తాను ఖోజ పరణహి ప్రభూ దూతాఁ తిన్వహి మిలేం తైం హోబ పునీతా ॥
 జమిహహిం పంఖ కరసి జని చింతా । తిన్వహి దేఖాఇ దేహాసు తైం సీతా ॥
 ముని కణ్ణ గిరా సత్య భణ్ణ ఆజూ । సుని మమ బవన కరహు ప్రభు కాజూ ॥
 గిరి త్రికూట ఊపర బస లంకా । తహఁ రహ రావన సహజ అసంకా ॥
 తహఁ అసోక ఉపబన జహఁ రహఁక ॥ సీతా బైరి సోచ రత అహఁక ॥
 దో. మైం దేఖఁక తుమ్మ నాహి గీఘహి దష్టి అపార ॥

బూఢ భయఁక న త కరతేఁక కఘక సహాయ తుమ్మార ॥ ౨౮ ॥

జో నాఘణ్ణ సత జోజన సాగర । కరణ్ణ సో రామ కాజ మతి ఆగర ॥
 మోహి బిలోకి ధరహు మన ధీరా । రామ కృపాఁ కస భయఁక సరీరా ॥
 పాపిఁక జా కర నామ సుమిరహిం । అతి అపార భవసాగర తరహిం ॥
 తాను దూత తుమ్మ తజి కదరాఁకఁ రామ హృదయఁ ధరి కరహు ఉపాఁక ॥
 అస కహి గరుఁడఁ గీఢ జబ గయఁకఁ తిన్వకేం మన అతి బిసమయ భయఁక ॥
 నిజ నిజ బల సబ కాహుఁ భాషాఁ పార జాణ్ణ కర సంసయ రాఖా ॥
 జరత భయఁక అబ కహాణ్ణ రిఛేసాఁ నహిం తన రహ ప్రథమ బల తేసా ॥
 జబహిం త్రిబిక్రమ భవ ఖరారీఁ తబ మైం తరున రహేఁక బల భారీ ॥
 దో. బలి బాఁధత ప్రభు బాఢేఁక సో తను బరని న జాఁకఁ

ఉభయ ధరీ మహఁ దీన్హి సాత ప్రదచ్చిన ధాణ్ణ ॥ ౨౯ ॥

అంగద కహాణ్ణ జాఁక మైం పారాఁ జియఁ సంసయ కఘ ఫిరతీ బారా ॥
 జామవంత కహ తుమ్మ సబ లాయకఁ పరణ్ణ ఆ కిమి సబ హీ కర నాయక ॥
 కహాణ్ణ రీఛపతి సును హనుమానాఁ కా చుప సాధి రహేహు బలవానా ॥
 పవన తనయ బల పవన సమానాఁ బుధి బిబేక బిగ్గాన నిధానా ॥
 కవన సో కాజ కరిన జగ మాహిం । జో నహిం హోణ్ణ తాత తుమ్మ పాహిం ॥
 రామ కాజ లగి తబ అవతారాఁ సునతహిం భయఁక పర్వతాకారా ॥
 కనక బరన తన తేజ బిరాజాఁ మానహు అపర గిరిన్వ కర రాజా ॥
 సింహనాద కరి బారహిం బారాఁ లీలహిం నాషఁక జలనిధి ఖారా ॥
 సహిత సహాయ రావనహి మారీఁ ఆనఁక ఇహఁ త్రికూట ఉపారీ ॥
 జామవంత మైం పూఁఛఁక తోహిఁ ఉచిత సిఖావను దీజహు మోహి ॥
 ఏతనా కరహు తాత తుమ్మ జాఁకఁ సీతహి దేఖి కహాహు సుధి ఆఁక ॥
 తబ నిజ భుజ బల రాజివ వైనాఁ కౌతుక లాగి సంగ కపి నేనా ॥

ఘం. -కపి నేన సంగ సఁఘారి నిసివర రాము సీతహి ఆనిహైం ।

త్రైలోక పావన సుజసు సుర ముని నారదాది బఖానిహైం ॥
జో సునత గావత కహత సముర్భుత పరమ పద నర పావకః।
రఘుబీర పద పాథోజ మధుకర దాస తులసీ గావకః ॥

దో. భవ భేషజ రఘునాథ జసు సునహి జే నర ఆరు నారి।
త్విన్వ కర సకల మనోరథ సిద్ధ కరిహి త్రిసిరారి ॥ ౩౦(క) ॥

సో. నీలోత్పల తన స్యామ కామ కోటి సోభా అధిక।
సునిఅ తాసు గున గ్రామ జాసు నామ అఘ ఖగ బధిక ॥ ౩౦(ఖ) ॥
మాసపారాయణ, తేఈసవాః విశ్రామ

ఇతి శ్రీమద్రామచరితమానసే సకలకలికలుషవిధ్వంసనే
చతుర్థ సోపానః సమాప్తః।
(కీష్కిన్ధాకాణ్డ సమాప్త)

Shri Ram Charit Manas

pdf was typeset on February 13, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

